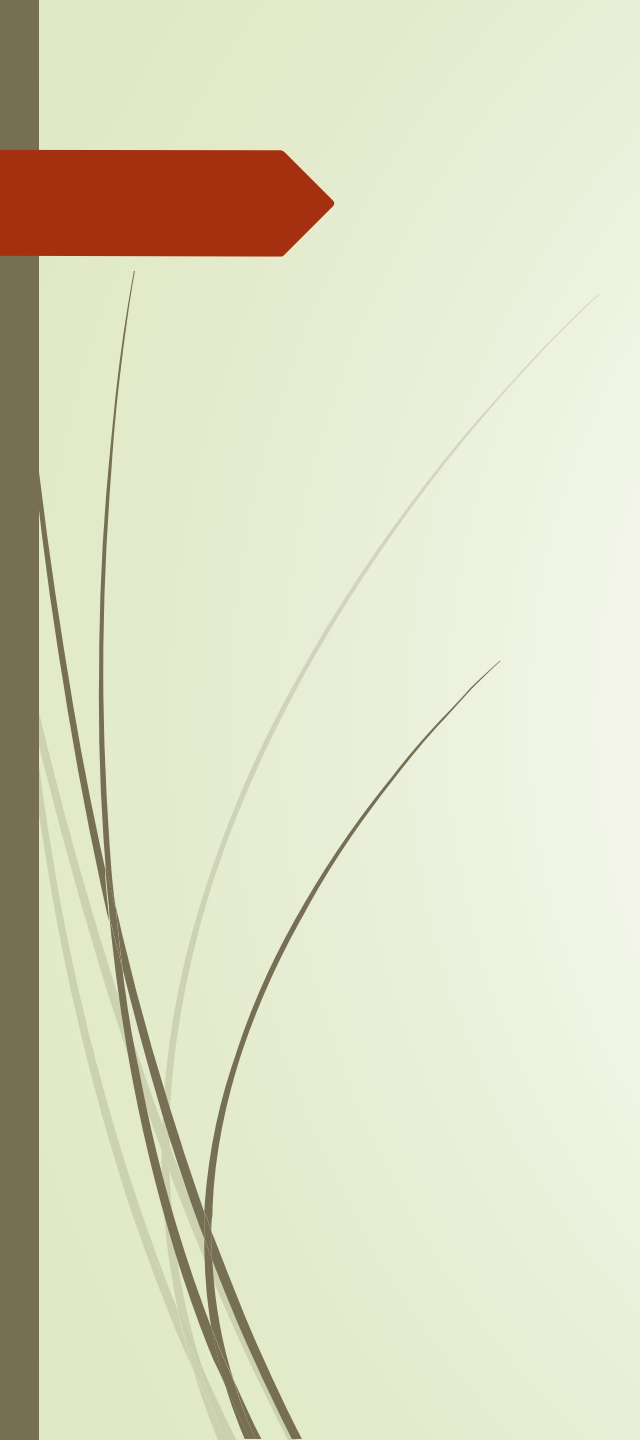

ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ **(1ος αι. π.Χ. - 3ος αι. μ.Χ.)**

Στάθης Λεουτσάκος

1ο Πρότυπο ΓΕΛ Αθηνών – Γεννάδειο

Η εποχή του Αυγούστου (27 π.Χ. - 14 μ.Χ.)

Οργάνωση Πολιτείας

Κόπωση Ρωμαίων λόγω εμφυλίων πολέμων

Πεποιθήσεις και ενέργειες Οκταβιανού μετά τη μάχη στο Άκτιο:

- Πίστευε ότι μόνο η **ενίσχυση της κεντρικής εξουσίας** μπορεί να φέρει ειρήνη και ασφάλεια στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία
- **Δεν θέλησε να ενοχλήσει τα δημοκρατικά αισθήματα των Ρωμαίων**
- **Δεν δέχθηκε το αξίωμα του δικτάτορα**, αλλά άφησε το λαό και τη σύγκλητο να του αποδώσουν τα άλλα αξιώματα
- Απόκτησε αξιώματα όπως του **υπάτου, του δημάρχου, του ιμπεράτορα** (ανώτατος στρατιωτικός), του **πρώτου πολίτη** του κράτους και του **«μεγίστου αρχιερέως»** (ανώτατος θρησκευτικός άρχοντας)
- Δημιούργησε ένα συμβουλευτικό σώμα, το **συμβούλιο του αυτοκράτορα** που τον βοηθούσε στην άσκηση της εξουσίας

Κατανομή εξουσίας από Οκταβιανό

Συμβιβαστική τακτική και αποφυγή αυταρχικών μεθόδων/ Ενέργειες:

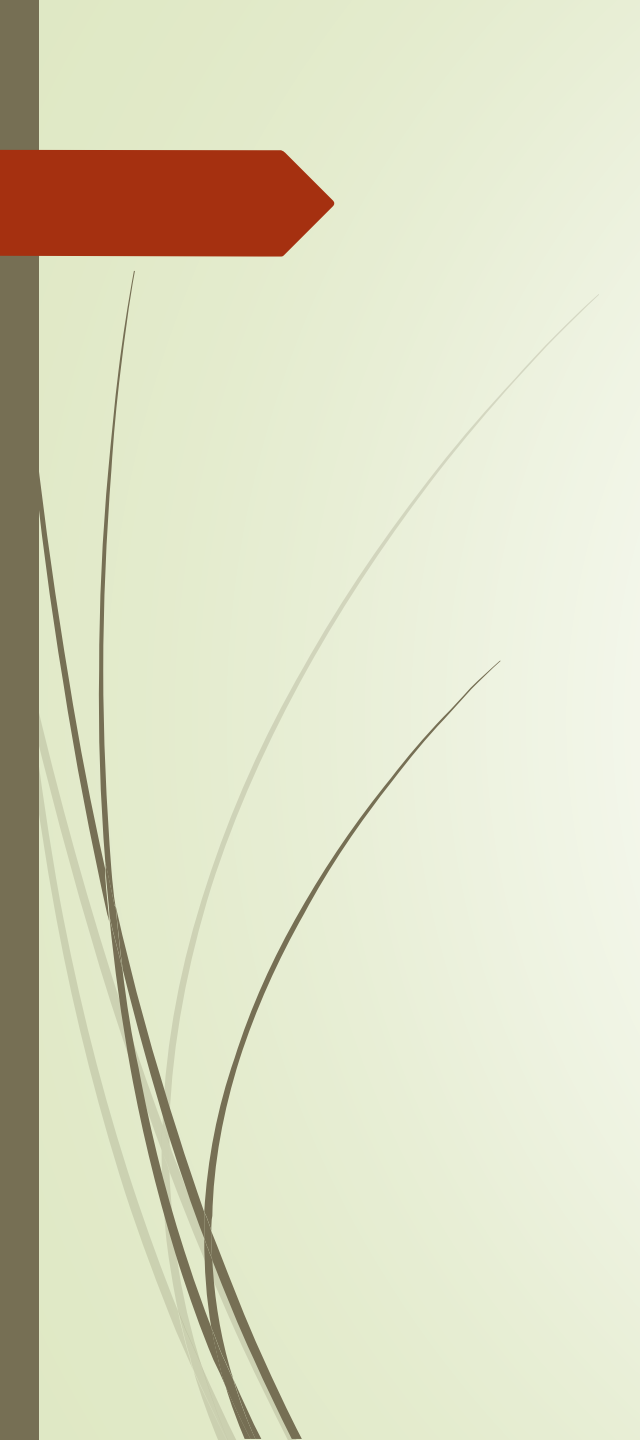
- Διατήρηση εποπτείας της διοίκησης, της εξωτερικής πολιτικής και των στρατιωτικών ζητημάτων
- Ανάθεση διαχείρισης θεμάτων σε δημόσιους άνδρες από τάξεις συγκλητικών και ιππέων
- Προϋποθέσεις εισόδου και τάξεις συγκλητικών και ιππέων: ηθική ακεραιότητα, εκπλήρωση στρατιωτικής υπηρεσίας και μεγάλη περιουσία
- Διαμοιρασμός της διοίκησης των επαρχιών με τη σύγκλητο (διόριζε διοικητές παραμεθόριων περιοχών)
- Άσκηση εκτελεστικής εξουσίας μέσω διοικητικών αξιωματούχων (δημιουργία αυτοκρατορικής υπαλληλίας)
- Αναγέννηση γεωργίας
- Επαναφορά αυστηρών ηθών
- Μέριμνα για εξωραϊσμό της Ρώμης (κατασκευή οικοδομημάτων)
- Μετονομασία του σε Αύγουστο (σεβαστό) από τη σύγκλητο, μετά από την προσποίηση ότι ήθελε να παραιτηθεί (τέχνασμα)
- Κατάλυση δημοκρατικού πολιτεύματος

Πολίτευμα και μεταρρυθμίσεις

- Ο Αύγουστος εγκαθίδρυσε μια μορφή μοναρχικού πολιτεύματος που ονομάστηκε **Ηγεμονία (Principatus)**
- Ο **στρατός ήταν στήριγμα του μονάρχη** (εγκατάσταση στα πιο επικίνδυνα σημεία για την προστασία του αυτοκρατορικού θεσμού)
- **Στη Ρώμη διατήρησε 9 στρατιωτικές μονάδες (9000)** που αποτελούσαν τη στρατιωτική φρουρά του πραιτωρίου.
- Οι **πραιτωριανοί** ήταν πιστοί στον αυτοκράτορα αλλά έγιναν επικίνδυνοι για το κράτος (ανέβαζαν και κατέβαζαν αυτοκράτορες)
- Το πολίτευμα ήταν μία **δυαρχία εξουσιών** (πρώτος πολίτης και σύγκλητος) – μη καθορισμένες με σαφήνεια αρμοδιότητες

Θέμα της διαδοχής

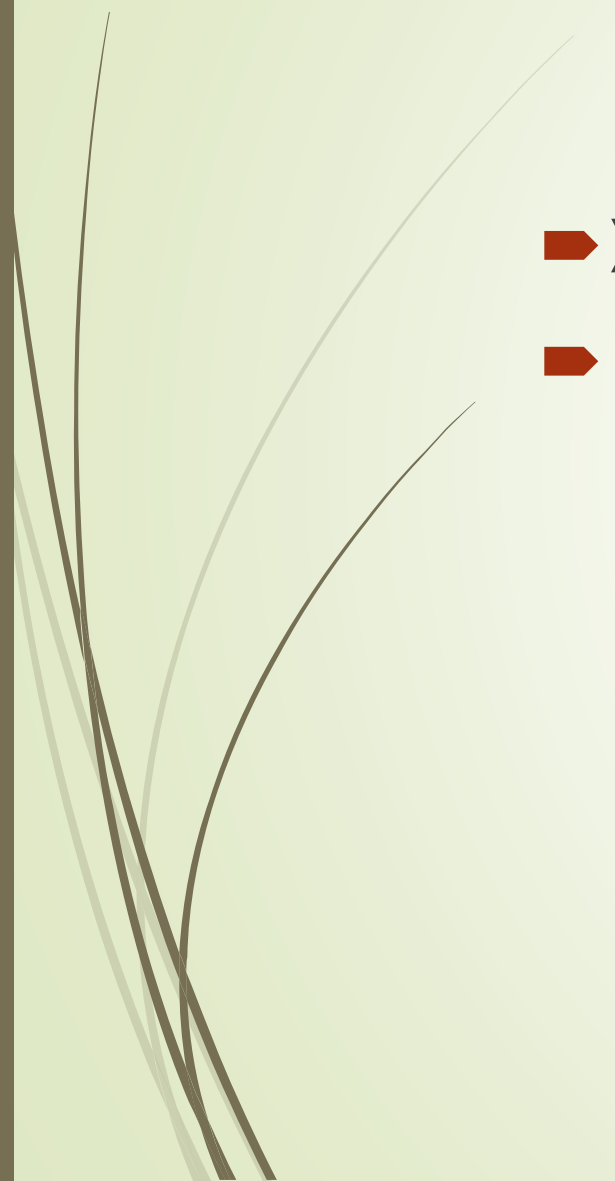
- Το θέμα της διαδοχής δεν ήταν θεσμοθετημένο
- Αντίθεση της κληρονομικής διαδοχής με τη δημοκρατία
- Αρχικά τον διάδοχο επέλεγε ο αυτοκράτορας
- Αναγκαία η επικύρωση της εκλογής του αυτοκράτορα από τη σύγκλητο

Οι διάδοχοι του Αυγούστου (14-193 μ.Χ.)

Κριτήρια ανάδειξης μιας δυναστείας αυτοκρατόρων

- Συγγενικοί δεσμοί
 - Περιοχή καταγωγής
-

Δυναστείες

- **Πρώτη Δυναστεία: Ιουλιο-Κλαυδιανή (14-68 μ.Χ)** – δεσμοί αίματος ή υιοθεσία από **Αύγουστο** και **καταγωγή από Ρώμη**
- **Δεύτερη Δυναστεία: Δυναστεία των Φλαβίων (69-96 μ.Χ)** – **καταγωγή από ιταλικές πόλεις («αστοί»)** – ιδρυτής ο Βεσπασσιανός
- **Τρίτη Δυναστεία: Δυναστεία των Αντωνίων (96-192 μ.Χ)** – Οι αυτοκράτορες προέρχονται **από επαρχίες** (ανώτατο σημείο ακμής)

Διοίκηση

Συγκεντρωτισμός εξουσίας

- **Μείωση πρωταγωνιστικού ρόλου Ρώμης έναντι κατακτημένων εξαιτίας:** α) της μεταβολής στη σύνθεση της συγκλήτου με την είσοδο αξιωματούχων από τις επαρχίες, β) της παραχώρησης του δικαιώματος του Ρωμαίου πολίτη σε πολλούς από τους κατοίκους **επαρχιακών πόλεων** (ενίσχυση της τάσης αυτής από επαρχιώτες αυτοκράτορες και στρατό)
- **Λόγοι αποδοχής ρωμαϊκής διοίκησης από τους γηγενείς πληθυσμούς:** α) η ίδρυση αποικιών και β) η εγκατάσταση Ρωμαίων στρατιωτών σε περιοχές που βρίσκονται σε ημιβάρβαρη κατάσταση
- Οι ρωμαϊκές αποικίες και τα ρωμαϊκά στρατόπεδα εξελίχθηκαν σε πολυάνθρωπα κέντρα με την εγκατάσταση γηγενών Ρωμαίων πολιτών

Διάταγμα Καρακάλλα (212 μ.Χ.)

**Γενίκευση δικαιώματος Ρωμαίου πολίτη σε όλους τους
ελεύθερους κατοίκους της αυτοκρατορίας**

- **Διάδοση Ελληνικού Πολιτισμού στη Δύση και
εκλατινισμός κατοίκων**

Λόγοι ευημερίας ρωμαϊκού κράτους τον 2^ο αι. μ.Χ.:

- ❑ **ισχυρό αμυντικό σύστημα**
- ❑ **διευρυμένο οδικό δίκτυο**, που διευκόλυνε τη μετακίνηση του στρατού και τη μεταφορά αγαθών
- ❑ **επικράτηση ειρήνης (pax romana) – παύση πολέμου και ευνομία**

Ρωμαϊκό δίκαιο

Η μεγαλύτερη προσφορά των Ρωμαίων

- Αρχικά, η **Δωδεκάδελτος** ήταν μόνο για την πόλη κράτος της Ρώμης, αλλά **σταδιακά επεκτάθηκε**, με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες των κατεκτημένων λαών
- **Επιρροές:** Οι Ρωμαίοι έλαβαν υπόψη τους τα **ήθη και τις συνήθειες των υπηκόων** τους, καθώς και τις **φιλοσοφικές ιδέες των Ελλήνων**. Αργότερα η ρωμαϊκή νομολογία θα επηρεαστεί από τη **χριστιανική ηθική**.
- **Εμπλουτισμός Δωδεκάδελτου:** α) **συγκλητικά ψηφίσματα**, β) **διατάγματα πραιτόρων** και γ) **αυτοκρατορικές αποφάσεις**
- **Νομοδιδάσκαλοι:** πνευματικοί άνθρωποι, ειδικοί για την ερμηνεία του δικαίου

Παράγοντες κρίσης τον 3^ο αι. μ.Χ.

- Ο ρόλος του στρατού
- Επαναστάσεις και ανεξαρτητοποίηση επαρχιών
- Εγκατάλειψη εμπορίου, βιοτεχνίας και στροφή στην καλλιέργεια της γης
- **Κοινωνική κρίση** ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης
- **Νέοι εχθροί** και παραβίαση συνόρων